

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΞΥΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΕΕ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΠΕΚΕΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

14-4-21

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Θα προσπαθήσουμε προτάσεις αξιοποίησης του τραγουδιού και ειδικά δημοτικού στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος, όπως προτείνονται στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και μελετήσαμε τη συμβολή του στην πρόσληψη του λεξιλογίου, την εκμάθηση της προφοράς, αλλά και τα ερευνητικά δεδομένα για τα οφέλη του τραγουδιού στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

- Τα δημοτικά τραγούδια είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη μουσική, είναι αυτό που λέει το όνομά τους, τραγούδια. Παράγονται από λαϊκούς δημιουργούς συγχρόνως με τη μελωδία ή προσαρμόζονται νέοι στίχοι σε μελωδία γνωστή. Καθώς μεταδίδονται με την προφορική παράδοση από τόπο σε τόπο και από γενιά σε γενιά υφίστανται μεταβολές και έτσι δημιουργούνται διαφορετικές μορφές του ίδιου τραγουδιού (παραλλαγές). Είναι επίσης συνδεδεμένα με διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις: εργασίες (εργατικά), πορείες (του δρόμου), χορούς (χορευτικά), συμπόσια (της τάβλας), γάμους (του γάμου, του γαμπρού, της νύφης), θανάτους (μοιρολόγια) κτλ.

ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ.

Είναι πολύστιχα αφηγηματικά τραγούδια που εξιστορούν δραματικές κυρίως περιπέτειες της ζωής, πραγματικές ή φανταστικές (κάποιο περιστατικό, μια παράδοση, ένα μύθο). Η μεγάλη ποικιλία των θεμάτων τους δυσκολεύει τη σαφή κατάταξή τους σε κατηγορίες: Μυθικά θέματα διάφορα, στοιχειά, δράκοι, λάμιες, δοκιμασίες της αγάπης, ανόσιοι έρωτες, αποπλανήσεις, ραδιουργίες, απιστίες, πιστές και άπιστες γυναίκες, δράματα τιμής, αναγνωρίσεις συζύγων και αδελφών, θρύλοι κτλ. είναι από τα πιο συνηθισμένα

ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Όπως και οι παραλογές, είναι από τα παλαιότερα δημοτικά μας τραγούδια. Η αρχή τους μας οδηγεί στο Βυζάντιο. Συγκεκριμένα, η δημιουργία τους οφείλεται στις ειδικές συνθήκες που επικρατούσαν στα ανατολικά σύνορα του κράτους από τον 8ο αιώνα, κυρίως όμως από τον 9ο ως τον 11ο, εξαιτίας των σκληρών αγώνων των Βυζαντινών στην περιοχή αυτή εναντίον των Αράβων (Σαρακηνών).

ΤΟΥ Χ'ΑΡΟΝΤΑ - ΤΟΥ Κ'ΑΤΩ Κ'ΟΣΜΟΥ.

Τα δημοτικά τραγούδια που αναφέρονται στο Χάροντα ή στον Κάτω Κόσμο συνδέονται στενά με τα μοιρολόγια, συχνά μάλιστα ταυτίζονται στη χρήση. Πηγάζουν από την οδύνη που προξενεί στον άνθρωπο η εμπειρία του θανάτου.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- . Ιστορικά θεωρούνται τα δημοτικά τραγούδια που έχουν ως θέμα τους ένα συγκεκριμένο γεγονός, εθνικό ή κοινωνικό, συνήθως επικαιρικό και θλιβερό (πολεμικές συγκρούσεις, πολιορκίες και αλώσεις πόλεων, επιδρομές ληστών και πειρατών, αιχμαλωσίες, επαναστάσεις και χαμένες μάχες, επιδημίες, πείνες και γενικά συμφορές όλων των ειδών). Σπάνια βρίσκει κανείς και τραγούδια που μιλούν για ευχάριστα περιστατικά και άλλα που κάνουν πολιτική σάτιρα, κυρίως σε εποχές έντονων πολιτικών αναβρασμών.

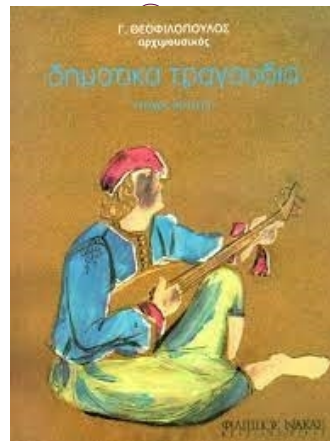

ΚΛΕΦΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- Τα κλέφτικα τραγούδια αποτελούν τη νεότερη και πιο πλούσια κατηγορία δημοτικών τραγουδιών. Είναι γέννημα της ζωής των κλεφτών και αρματολών την εποχή της τουρκοκρατίας. Γι' αυτό και προέρχονται από περιοχές της Ελλάδας, όπου δρούσαν οι κλεφταρματολοί: Πελοπόννησο, Στερεά, Ήπειρο, Θεσσαλία, Νότια Μακεδονία και Χαλκιδική. Τα τραγούδια αυτά εγκωμιάζουν τη ζωή και τα κατορθώματα των κλεφτών και αρματολών ή θρηνούν το θάνατό τους.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΪ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΪΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΌΠΩΣ ΑΝΑΦΈΡΘΗΚΕ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΆ ΒΙΒΛΪΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΪΑΣ, ΈΤΣΙ ΑΚΡΙΒΏΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΈΣ ΓΙΟΡΤΈΣ ΕΣΤΪΑΖΟΥΝ ΣΕ ΑΞΪΕΣ, ΣΤΆΣΕΙΣ ΠΕΠΟΙΘΉΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΌΤΥΠΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΌΥΝ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΌΝΟΥΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΆ ΜΙΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΉ ΕΙΚΌΝΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΌΥ «ΕΑΥΤΌΥ» Η ΟΠΟΪΑ ΑΠΟΤΕΛΕΪ ΚΑΙ ΜΈΤΡΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΌ ΤΩΝ ΔΙΑΦΌΡΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ «ΆΛΛΩΝ».

ΣΤΟΧΟΙ ΜΕΣΑ ΑΠΌ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

- Να συμβάλει στην προαγωγή της δημιουργικότητας των μαθητών και των μαθητριών, προσφέροντάς τους δυνατότητες για αυτοέκφραση και προβληματισμό, καθώς και ευκαιρίες για ανάπτυξη δεξιοτήτων για καινοτομίες.
- Να παρέχει στους μαθητές και τις μαθήτριες γνώσεις και δεξιότητες της μουσικής μέσα από βιωματικές εμπειρίες.
- Να συντελέσει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της ικανότητας των μαθητών και των μαθητριών για λύση προβλήματος, στην όξυνση της μνήμης, στην ανάπτυξη των μαθησιακών δεξιοτήτων τους καθώς και στην απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων.
- Να συμβάλει στην ανάπτυξη της αισθητικής κρίσης και ευαισθησίας των μαθητών και των μαθητριών, παρέχοντάς τους ευκαιρίες για να αξιολογούν τη δουλειά τους και τη δουλειά των άλλων. Να παρέχει, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να κοινωνικοποιηθούν, να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, να αλληλεπιδρούν και να σέβονται τους άλλους.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ:

Δημοφιλέστατος δημοτικός χορός (που λέγεται και ίσος ή συρτός) με πανάρχαιες ελληνικές ρίζες. Άγνωστος είναι ο δημιουργός του. Το όνομα του προέρχεται από την Πελοπόννησο, όπου και δημιουργήθηκε. Το ότι οι χορευτές κρατούν ο ένας τον καρπό του άλλου, μας βοηθάει να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι ο καλαματιανός έχει κάποια σχέση με κάποιον από τους χορούς των αρχαίων προγόνων μας. Ο ευχάριστος ρυθμός του και τα απλά βήματά του τον καθιέρωσαν σαν τον δημοφιλέστερο Ελληνικό χορό και χορεύεται σε όλη την Ελλάδα από άνδρες και γυναίκες.

Σε όλες τις σχολικές γιορτές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συνηθίζεται να περιλαμβάνουν χορούς στο κλείσιμο της γιορτής και έτσι να συμμετέχουν μαθητές, μερικές φορές και γονείς και εκπαιδευτικοί καθώς ενώνει όλες τις ηλικίες η παράδοση αυτή.

ΤΑ ΩΦΕΛΗ ΑΠΌ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναμένεται:
- 1. Να σέβονται και να αποδέχονται το σώμα τους ως διαφορετικό και μοναδικό (Ανάπτυξη θετικής αυτό-εικόνας και αυτοεκτίμησης/Αγωγή υγείας-Διαφυλικές Σχέσεις).
- 2. Να εντοπίζουν τα κοινά στοιχεία του ανθρώπινου είδους και να σέβονται την ανθρώπινη ζωή και υπόσταση (Διαφοροποίηση-Διαπολιτισμικότητα).
- 3. Να σέβονται και να αποδέχονται το σώμα και τη φυσική κατάσταση των άλλων παιδιών ως διαφορετική και μοναδική (Διαφορετικότητα-Διαπολιτισμικότητα).
- 4. Να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας και κοινωνικής προσαρμογής στο περιβάλλον της τάξης όταν παίζουν μουσική (με το διπλανό τους, με την ομάδα τους, με το δάσκαλο)- (Επικοινωνία με τους άλλους-Ψυχική και συναισθηματική υγεία- Πολιτότητα).
- 5. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση «αιτίου»-«αποτελέσματος» τόσο κοινωνικά («Η συμπεριφορά μου και ο τρόπος που παίζω επηρεάζει τους άλλους») όσο και σε σχέση με το ηχητικό και ευρύτερο περιβάλλον.
- 6. Να μπορούν να αυτοπειθαρχούν και να ελέγχουν τον εαυτό τους καθώς παίζουν (Αυτοπειθαρχία- Αυτοέλεγχος)

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η γλώσσα και η μουσική αποτελούν δύο επικοινωνιακά συστήματα που «αναπτύσσονται παράλληλα, ακολουθούν όμοιες προϋποθέσεις και αναγκαιότητες, προσαρμόζονται και αλληλοσυμπληρώνονται» (Γεωργιάδης 2001, σ.115) και με τα οποία ο άνθρωπος εκφράζει τη γνώμη του, ανταλλάσσει απόψεις και μεταδίδει πληροφορίες (Mithen 2005)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Χρησιμοποιούμε ένα παραδοσιακό παραμύθι το εμπλουτίζουμε με δημοτικά η κομμάτια από παραδοσιακή μουσική . πχ

- <https://www.youtube.com/watch?v=H0dxR5jViSU>
- μερικά παραδοσιακά παραμύθια που δίνονται στο λινκ :
- <https://www.enallaktikos.gr/Article/32334/dwrean--12-paradosiaka-paramythia-toy-ellhnismoy-%5bpdf%5d>
- η το η πούλια και ο αυγερινός από την Ζάκυνθο και άλλα..
- <http://>
- [/](#)
- το μέλι :
- <http://www.ergopharm.gr/to-meli-laiko-paramythi->
- Αλλά και παραμύθια που διαβάζουν ηθοποιοί και παραμυθάδες.:

ΣΥΝΕΧΕΙΑ..

- <https://www.youtube.com/watch?v=LQH0Y2SVzyg>
- <https://www.ebooks4greeks.gr/paramythia-kalogeropoulou>
- άλλο ωραίο παραδοσιακό τραγούδι το καίγομαι και σιγολιώνω...:
- <https://www.youtube.com/watch?v=fyJGxnh0-s>
- μπορούμε το διδάξουμε με ακρόαση...ζωγραφική και δημιουργία κειμένου, ανάλογα με την ηλικία.. τα παιδιά δημιουργούν συνεργατικά μια ιστορία και την κάνουν εικόνες . Αν έχουμε διάθεση την δραματοποιούμε.
- Μπορούμε έτσι να την ενσωματώσουμε σε μία σχολική δράση γιορτή η ,στην λήξη χρονιάς.
- Τα νήπια χορεύουν και κινούνται , αλλά το δημοτικό τραγούδι μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε ένα σκηνικό σχολικής γιορτής αλλά ακόμα και σε ένα βίντεο που θα παίξει σαν video wall

ΣΥΝΔΕΟΥΜΕ ΤΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ

- Και συνδέουμε την γεωγραφία μας με την μουσική της κάνοντας αφιερώματα στα διαμερίσματα ή τα νησιά της χώρας μας. Ωραία κομμάτια όπως :
- <https://www.youtube.com/watch?v=xTSRXgZ2bWo>
- <https://www.youtube.com/watch?v=QOFK5Ey4X0cht>
<https://www.youtube.com/watch?v=QOFK5Ey4X0c>
- ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΓΙΑ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ :
- <https://www.youtube.com/watch?v=9erxd5ArMcU>
- Υλικό για το 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821
- [https:// 200xroniadimotikotragoudi.gr](https://200xroniadimotikotragoudi.gr)

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

- <https://laikiparadosi.webnode.gr/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%8C%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B1/>
- <http://www.superdad.gr/menoumespiti/ftiaxte-mousika-organa-sto-spiti/>

- **ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΕΘΙΜΑ ΓΑΜΟΥ : Σήμεραγάμος γίνεται, σ' ωραίο περιβόλι, σήμερα αποχωρίζεται η μάνα από την κόρη...**
- <https://www.youtube.com/watch?v=bPowsTb57pg>
<https://www.youtube.com/watch?v=bPowsTb57pg>

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΛΛΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥΣ

- Έτσι συγκρίνουμε τα μουσικά όργανα , μπορούμε να βρούμε κοινά χαρακτηριστικά , αλλά και να αναδείξουμε τους εσωστρεφείς μαθητές από άλλες χώρες που θα παρουσιάσουν την μουσική της χώρας τους και τα έθιμά τους.
- <https://www.youtube.com/watch?v=62tSUV0d-bM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=bwlOPnc5VSY>
- Π.χ Κρητική λύρα.
- <https://www.slideshare.net/kotopoulos/ss-44400299> ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΙΝΑΣ

ΆΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Το φτωχό αγόρι και η νεράιδα(παραμύθι) :

- Έφκε το μαντηλι σου- Δόμνα Σαμίου <https://www.youtube.com/watch?v=1jiYmL7sxLM>)

Ο στρατιώτης και το άλογο (παραμύθι)

- (ο Κωνσταντίνος ο μικρός)
- -Τα δυο αδέρφια (Παραμύθι)
<https://www.youtube.com/watch?v=Mb3SULB5D7M&t=49s>
- https://www.youtube.com/watch?v=5ln2MgX3_sl&t=47s

□ Διάφορα δημοτικά τραγούδια

- <https://www.youtube.com/watch?v=Kc9TEThOw1w>

- ΤΕΛΙΚΑ : Είναι πολλές οι επιλογές και εξαρτάται από την ηλικία των μαθητών - τριών αλλά και την δράση στην οποία ενσωματώνουμε τα δημοτικά και άλλα παραδοσιακά είδη μουσικής .Στην ευχέρεια του - της κάθε εκπαιδευτικού είναι να βρει τον κατάλληλο τρόπο και χρόνο έτσι ώστε να μάθουν οι μαθητές-τριες περισσότερα για το είδος αυτό αλλά και να διδαχτούν με νέες προσεγγίσεις την ομορφιά και τον πλούτο αυτού του είδους μουσικής.
- Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας.

